

N.S.Ibragimov - BuxDU, "Turizm va mehmonxona xo'jaligi" kafedrası professori, i.f.d. M.H.Qilichov - BuxDU, "Turizm va mehmonxona xo'jaligi" kafedrası o'qituvchisi, PhD	<i>meef</i>
Taqrizchilar: H.R.Hamroyev - BuxDU, "Turizm va mehmonxona xo'jaligi" kafedrası professori, i.f.n. G.J.Xasanova- BuxMTI dotsenti, iqtisod fanlari nomzodi (<i>turdosh OTM</i>)	<i>Rof</i> <i>Vale</i>

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI

OLIIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

BUXORO DAVLAT UNIVERSITETI

"TASDIQLAYMAN"

BuxDU rektori O.X.Xamidov

2024 yil

20 "avgust"

Ro'yxatga olindi: № MD-71010101-2.05

2024 yil «__» iyul

BARQAROR TURIZM

FANINING O'QUV DASTURI

Bilim sohasi:	1000000	Xizmatlar sohasi
Ta'lim sohasi:	1010000	Xizmat ko'rsatish sohasi
Ta'lim yo'nalishi:	71010101	Turizm va mehmondo'stlik

Buxoro - 2024

Fan/modul kodi BT2306		O'quv yili 2025-2026	Semestr 3	ECTS- Kreditlar 6
Fan/modul turi Tanlov fanlari		Ta'lim tili O'zbek		Haftadagi dars soatlari 6
1	Fanning nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)
	Barqaror turizm	60	120	180
2.	I.Fanning mazmuni Fanni o'qitishdan maqsad – talabalarga barqaror turizm mohiyatini ochib berish, turizmning taraqqiyot yo'li, tajribasi, hozirgi kundagi muammolarini aniqlab olish, turizmning iqtisodiy, siyosiy, institutsional va ijtimoiy ahamiyatini ochib berish, O'zbekiston va jahon turizm biznesining taraqqiyotini o'rganishdan iborat. Fanning vazifalari – “Barqaror turizm” fanining maqsad va vazifalarini aniqlash, turizmda barqarorlik tamoyillarini, turizm ekotizimi va uning o'ziga xosligi, O'zbekistonda turizm va uning istiqboli, madaniy turizm, destinatsiyalarni boshqarishda barqarorlik tamoyillaridan foydalanish, marketingni rag'batlantirish, raqamli texnologiyalarning o'rni, barqaror turizmning huquqiy asoslari, turizmda inqirozli davrda boshqarish kabilarni tushuntirish. II.Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari) II.I.Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi: Modul 1: Barqaror turizmga kirish va asosiy tushunchalar 1. Barqaror turizmni rivojlantirishning tushunchalari va asoslari bilan tanishish 2. Barqarorlikning asosiy tamoyillari va ularning turizm amaliyotida qo'llanilishi 3. Global turizm ekotizimining keng qamrovli tahlili va uning o'zaro bog'liqliklari Modul 2: Turizmning global rivojlanishi va O'zbekistondagi holati, olib borilayotgan islohotlar 4. Turizm faoliyatining ekologik, ijtimoiy va iqtisodiy ta'sirlarini baholash 5. O'zbekiston turizm rivojlanishi: tarixiy ko'rinish va zamonaviy nuqtai			

nazarlar
Modul 3: Madaniy meros va barqaror boshqaruv 6. Madaniy merosni asrash va turizm o'sishini muvozanatlash 7. Barqaror yo'nalishlarni boshqarish va rejalashtirishga strategik yondashuvlar Modul 4: Barqaror turizmda ekologik va iqtisodiy amaliyotlar 8. Turizm qiymat zanjiriga ekologik eng yaxshi amaliyotlarni integratsiya qilish 9. Barqaror turizmni rivojlantirishni qo'llab-quvvatlash uchun iqtisodiy modellar va moliyaviy mexanizmlar Modul 5: Manfaatdor tomonlar va raqamli texnologiyalar 10. Turizmda manfaatdor tomonlarning hamkorligi va davlat-xususiy sheriklikni rivojlantirish 11. Barqaror turizm tashabbuslarini rivojlantirishda raqamli texnologiyalardan foydalanish Modul 6: Siyosiy va huquqiy asoslar 12. Barqaror turizm boshqaruvi uchun yuridik va siyosiy asoslarni o'rganish Modul 7: Barqaror turizm marketing va inklyuzivlik 13. Barqaror turizm marketingi va ekologik toza yo'nalishlarni targ'ib qilish 14. Turistlarning turli ehtiyojlari uchun qulay va inklyuziv turizmni rivojlantirish Modul 8: Inqirozlarni boshqarish va chidamlilik 15. Barqaror turizm inqirozlarni boshqarish va chidamlilikni rejalashtirish Amaliy mashg'ulotlar bo'yicha quyidagi mavzular tavsiya etiladi: 1. Barqaror turizmni rivojlantirishning tushunchalari va asoslari bilan tanishish 2. Barqarorlikning asosiy tamoyillari va ularning turizm amaliyotida qo'llanilishi 3. Global turizm ekotizimining keng qamrovli tahlili va uning o'zaro bog'liqliklari

4. Turizm faoliyatining ekologik, ijtimoiy va iqtisodiy ta'sirlarini baholash
5. O'zbekiston turizm rivojlanishi: tarixiy ko'rinish va zamonaviy nuqtai nazarlar
6. Madaniy merosni saqlash va turizm o'sishini muvozanatlash
7. Barqaror yo'nalishlarni boshqarish va rejalashtirishga strategik yondashuvlar
8. Turizm qiymat zanjiriga ekologik eng yaxshi amaliyotlarni integratsiya qilish
9. Turizmda manfaatdor tomonlarning hamkorligi va davlat-xususiy sheriklikni rivojlantirish
10. Barqaror turizm marketingi va ekologik toza yo'nalishlarni targ'ib qilish
11. Barqaror turizm tashabbuslarini rivojlantirishda raqamli texnologiyalardan foydalanish
12. Barqaror turizm boshqaruvi uchun yuridik va siyosiy asoslarni o'rganish
13. Barqaror turizmni rivojlantirishni qo'llab-quvvatlash uchun iqtisodiy modellar va moliyaviy mexanizmlar
14. Turistlarning turli ehtiyojlari uchun qulay va inklyuziv turizmni rivojlantirish
15. Barqaror turizmda inqirozlarni boshqarish va chidamlilikni rejalashtirish

Amaliy mashg'ulotlarni tashkil etish bo'yicha kafedra professor-o'qituvchilari tomonidan ko'rsatma va tavsiyalar ishlab chiqiladi. Unda magistrantlar asosiy ma'ruza mavzulari bo'yicha olgan bilim va ko'nikmalarini amaliy masalalar yechish orqali yanada boyitadilar. Shuningdek, darslik va o'quv qo'llanmalar asosida magistrantlar bilimlarini mustahkamlashga erishish, tarqatma materiallardan foydalanish, ilmiy maqolalar va tezislarni chop etish orqali magistrantlar bilimini oshirish, masalalar yechish, mavzular bo'yicha ko'rgazmali qurollar tayyorlash va boshqalar tavsiya etiladi.

Laboratoriya ishlarini tashkil etish bo'yicha ko'rsatmalar

Fan bo'yicha laboratoriya ishlarini bajarish o'quv rejada ko'zda tutilmagan.

Kurs ishini tashkil etish bo'yicha uslubiy ko'rsatmalar

Fan bo'yicha kurs ishlarini bajarish o'quv rejada ko'zda tutilmagan.

IV. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar

"Barqaror turizm" fanini o'rganuvchi magistrantlar auditoriyada olgan nazariy bilimlarini mustahkamlash va ko'nikma hosil qilish uchun mustaqil ta'lim tizimiga asoslanib, kafedra o'qituvchilari rahbarligida mustaqil ish bajaradilar. Ular qo'shimcha adabiyotlarni o'rganib hamda internet saytlaridan foydalanib referatlar va ilmiy dokladlar tayyorlaydilar, amaliy mashg'ulot mavzusiga doir uy vazifalarini bajaradilar, ko'rgazmali qurollar va slaydlar tayyorlaydilar.

Mustaqil ta'lim mavzulari fan o'qituvchisi bilan birgalikda belgilanadi va kafedrada tasdiqlanadi.

Magistrant mustaqil ishni tayyorlashda muayyan fanning xususiyatlarini hisobga olgan holda quyidagi shakllardan foydalanishga tavsiya etiladi.

- *darslik va o'quv qo'llanmalar bo'yicha fan mavzularini o'rganish;
- *tarqatma materiallar bo'yicha ma'ruzalar qismini o'zlashtirish;
- *komp'yuter texnologiyalari tizimlari bilan ishlash;
- *maxsus adabiyotlar bo'yicha referat va konspektlar tayyorlash;
- *magistrantning o'quv-ilmiy-tadqiqot ishlarini bajarish bilan bog'liq bo'lgan adabiyotlar, monografiya va ilmiy to'plamlarni chuqur o'rganish;
- *interaktiv va muammoli o'qitish jarayonida faol qatnashish;
- *masofaviy (distanction) ta'limni tashkil etishda qatnashish.

3. V. Fan o'qitilishining natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar)

"Barqaror turizm" fanini tamomlagandan so'ng, talabalar barqaror turizm sohasiga xos bo'lgan va boshqa sektorlar uchun keng qo'llanilishi mumkin bo'lgan turli ko'nikmalarga ega bo'ladilar.

Talabalar rivojlantiradigan asosiy ko'nikmalardan ba'zilari:

Tanqidiy fikrlash va tahlil: Talabalar turizmning destinatsiyalarga ta'sirini tanqidiy baholay oladilar, ijobiy va salbiy oqibatlarini tushunadilar.

Barqaror rivojlanish savodxonligi: barqaror amaliyotlar, tamoyillar va ularning turizm sanoatida qo'llanilishini bilish.

Madaniy sezgirlik va xabardorlik: Madaniyatni saqlash muhimligini va turli jamoalar bilan o'zaro munosabatlarning nuanslarini tushunish.

Manfaatdor tomonlarning ishtiroki: mahalliy hamjamiyatlardan tortib davlat organlari va xususiy tashkilotlarga bo'lgan turli manfaatdor tomonlar bilan hamkorlik qilish ko'nikmalari.

Strategik rejalashtirish: barqaror turizm strategiyalari va tashabbuslarini ishlab chiqish, amalga oshirish va baholash qobiliyati.

Tadqiqot malakasi: dala ishlarini o'tkazish, ma'lumotlarni to'plash va barqaror turizm tendentsiyalarini tahlil qilish.

Axloqiy qarorlar qabul qilish: turizmni boshqarishda axloqiy dilemmalarni tan olish va mahalliy jamoalar, atrof-muhit va sayyohlarning farovonligini hisobga olgan holda qarorlar qabul qilish.

Muloqot ko'nikmalari: barqaror turizmning ahamiyatini turli auditoriyalarga, shu jumladan siyosatchilarga, sayyohlarga va mahalliy hamjamiyatlarga samarali yetkazish.

	Raqamli savodxonlik: Barqaror turizmni rivojlantirish va boshqarishda raqamli platformalarning rolini tushunish. Muammolarni hal qilish: Barqaror turizmdagi muammolarni aniqlash va innovatsion yechimlarni ishlab chiqish. Iqtisodiy ziyraklik: Barqaror turizmning iqtisodiy modellari va foydalari hamda ulardan jamiyat manfaati uchun qanday foydalanish mumkinligini tushunish. Atrof-muhitni boshqarish: turizm faoliyatining atrof-muhitga ta'sirini tan olish va zararni kamaytiradigan amaliyotlarni qo'llab-quvvatlash. Siyosat va tartibga soluvchi bilimlar: barqaror turizm bilan bog'liq global, mintaqaviy va mahalliy siyosat va ularning oqibatlarini tushunish. Inqirozlarni boshqarish: tabiiy ofatlardan tortib, ijtimoiy-siyosiy muammolargacha bo'lgan turizmdagi mumkin bo'lgan inqirozlarga tayyorgarlik ko'rish va ularni hal qilish. Yetakchilik va jamoaviy ish: Barqaror turizm loyihalariga rahbarlik qilish va maqsadlarga erishish uchun turli jamoalar bilan hamkorlik qilish. Uzluksiz o'rganish: Barqaror turizmning rivojlanayotgan tabiatini tan olish va so'nggi tendensiyalar, muammolar va imkoniyatlardan xabardor bo'lish. Ushbu ko'nikmalarga ega bo'lish talabalarni nafaqat barqaror turizmni rivojlantirish bo'yicha martaba uchun tayyorlaydi, balki ularni turli sohalar, jumladan, atrof-muhitni muhofaza qilish, madaniyatni saqlash, jamiyatni rivojlantirish, siyosat ishlab chiqish va boshqalarda qimmatli hissa qo'shadi.
4.	VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari: ✓ ma'ruzalar; ✓ interfeol keys-stadilar; ✓ seminarlar (mantiqiy fikrlash. tezkor savol-javoblar); ✓ guruhlarda ishlash; ✓ taqdimorlarni qilish; ✓ individual loyihalar; ✓ jamoa bo'lib ishlash va himoya qilish uchun loyihalar.
5.	VII. Kreditlarni olish uchun talablar: Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'la o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish va joriy, oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha testni topshirish.
6.	Asosiy adabiyotlar: 1. Epler Wood, M. (2017). Sustainable tourism on a finite planet: Environmental,

	business and policy solutions. Routledge. 2. Mowforth M., and Munt, I. (2015). Tourism and sustainability: Development, globalisation and new tourism in the third world (4th ed.). Routledge. 3. Holden A. (2013). Environment and tourism (3rd ed.). Routledge. 4. Jamal, T., and Camargo, B. A. (2014). Sustainable tourism, theory and practice. Routledge. 5. Koens, K. Postma, A., and Papp, B. (2018). The future of tourism: Innovation and sustainability. Springer. 6. Ibragimov N. S. (2021). <i>Turistik hudud raqobatbardoshligi</i>. 7. Hamroyev H.R. (2021). Xalqaro turizm Qo'shimcha adabiyotlar: 1. O'zbekiston Respublikasining "Turizm to'g'risida" gi Qonuni. T.: 2019-y. 2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "O'zbekiston Respublikasi Turizmni rivojlantirish davlat qo'mitasi"ning tashkil etish to'g'risidagi 2016-yil 2-dekabrda PQ-2666-sonli qarori 3. Mirziyoyev Sh.M. Tanqidiy tahlil, qat'iy tartib intizom va shaxsiy javobgarlik – har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar mahkamasining 2016-yil yakunlari va 2017-yil istiqbollarga bag'ishlangan majlisidagi O'zbekiston Respublikasi Prezidentining nutqi. // Xalq so'zi gazetasi. 2017-yil 16-yanvar, №11 4. Mirziyoyev Sh.M. Erkin va farovon demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. Toshkent, "O'zbekiston" NMIU, 2017. – 29 b. 5. Mirziyoyev Sh.M. Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta'minlash yurt taraqqiyoti va xalq farovonligining garovi. "O'zbekiston" NMIU, 2017. – 47 b. 6. Mirziyoyev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va olijanob xalqimiz bilan birga quramiz. "O'zbekiston" NMIU, 2017. – 485 b. 7. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 7-fevraldagi "O'zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha harakatlar strategiyasi to'g'risida" gi PF-4947-sonli Farmoni. O'zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari to'plami, 2017-y., 6-son, 70-modda 8. I.S.Tuxliyev, G'.H.Qudratov, M.Q.Pardayev "Turizmni rejalashtirish". Darslik. T.: "Iqtisod-moliya", 2010-y. 9. resurslari. Ma'ruzalar kursi. – Samarqand, SamISI, 2008. -114 b. Internet saytlari: 10. www.lex.uz 11. www.ziynet.uz 12. www.tourism.uz 13. www.tour.uz 14. www.stat.uz
7.	Buxoro davlat universiteti tomonidan ishlab chiqilgan va tasdiqlangan Fan/modul uchun mas'ul: